

МИРКО МИЛЕТИЋ*
Факултет за културу и медије
Београд

УДК 32.019.5:316.774
Монографска студија
Примљен: 03.08.2014
Одобен: 01.09.2014

РУСИЈА ДАНАС (РТ): ОДГОВОР ГЛОБАЛНОМ МЕДИЈСКОМ ЈЕДНОУМЉУ**

Сажетак: У раду је указано на значај појаве и постојања телевизије Русија данас (РТ) у глобалној медијасфери. Аутор инсистира на чињеници да је све до 2005. године, када је основана ова телевизија, слика света у западним глобалним телевизијским програмима била једнострана и идеолошки импрегнирана интересима најмоћнијих земаља са Запада. Такође наглашава да су програми РТ у савремености најзначајнија медијска алтернатива институционализоване медијској представи збивања у савременом свету, будући да су у њима могу видети и чути вести и интерпретације, у модерном продукционом обрасцу, које другачије приказују стварност од глобалних телевизијских програма из западног дела света. Закључује да се РТ, у погледу објективности, не разликују од западних претеча, али да реципијентима нуди могућност избора, као и истину „друге стране”, што су увек биле битне претпоставке слобода у јавном комуницирању.

Кључне речи: Русија данас (РТ), глобални медији, медијско једноумље, медијска алтернатива, слобода јавног комуницирања

Увод: губљење монопола меке моћи

Баук кружи глобалном медијасфером – баук телевизије Русија данас (енгл. *Russia Today*, скр. *RT*; рус. *Россия сегодня*), изазивајући ништа мању узнемиреност у тзв. међународној заједници од данашње Русије.

---

* nettler@ptt.rs

** Рад је реализован у оквиру истражвачког пројекта МНТР бр. 47004.

Најзначајнији глобални телевизијски програми из западног дела света, пре свих – амерички Си-Ен-Ен (*CNN*, скр. од енгл. *Cable News Network*: Кабловска мрежа вести) и британски Би-Би-Си Ворлд сервис (енгл. *BBC World Service*; *BBC* скр. од *British Broadcasting Corporation*: Би-Би-Си светски сервис), нудили су до сада, на бројним језицима, једну и непоречиву истину, медијски „институционализовану представу” (Gerbner, 1966; према Врег, 1975: 104-110) о збивањима у савременом свету.¹ А онда је, као снап електромагнетних таласа из путиновски ведре Москве, крајем 2005. године почело емитовање телевизијског програма који је понудио аудивизуелну алтернативу глобалној хегемонистичкој неолибералној и неоимперијалистичкој идеологији, којом су већ десетлећима импрегнирани готова свака слика, звук и реч у поменутиим западним, глобално делујућим телевизијским програмима. Одмах треба рећи – у манипулативном моделу обликовања медијских садржаја који не огледају, већ производе стварност, а онда је, такву, интерпретирају. Реч је о стандарду стварања телевизијских програма који је одавно успостављен на Западу, онда када су глобалне промене у масовном комуницирању у потпуности афирмисале тврдњу да су медији, не само посредници у масовном комуницирању, него све ефикасније оружје, у савремености много делотворније од класичног оружја. То потврђују и реаговање америчког државног секретара Џона Керија (*John Kerry*) и руског министра спољних послова Сергеја Лаврова (*Сергеј Викторович Лавров*) у јеку украјинске кризе (2014): „Кери се дотакао и медијског покривања догађаја у Украјини посебно критикујући извештавање ТВ канала Раша тудеј (РТ). Он је оценио да се читав посао РТ фактички своди на пропаганду, изношење искривљених чињеница и ширење измишљотина о Украјини, као и на пропагирање фантазија Владимира Путина. (...) У расправу око праве сврхе ТВ Раша тудеј, али и других оцена које је изнео Кери, укључио се његов руски колега, министар спољних послова Сергеј Лавров. Он је оштро реаговао бранећи РТ као озбиљног конкурента америчком Си-Ен-Ену и Британском Би-Би-Сију и називајући Керијев тон неприхватљивим.”²

Очито да је амерички високи званичник овако реаговао, јер је схватио да Запад више нема монопол тзв. меке моћи у глобалној медијасфери, те да је његов руски колега, одговарајући му, дипломатским еуфемизмом само нагласио ту чињеницу.

---

¹ Такође: Војс оф Америка (енгл. *Voice of America*: Глас Америке), Дојче веле (нем. *Deutsche Welle*: Немачки талас), Јуроњуз (енгл. *Euronews*: Евровести), Скај њуз (енгл. *Sky News*: метафорички – Небеске вести), итд.

² „Дипломатски клинч око Украјине”, *Политика*, Београд, 28. април 2014. стр. 3.

Некада: без алтернативе

А све је почело када је 10. јула 1962. године у орбиту лансиран први комуникациони сателит „Телестар Г” и када су елипсастим сателитским сигнаlima релативизоване национално-државне границе у пријему, првенствено, телевизијских програма. До тада, свака држава могла је колико-толико да контролише масовно комуницирање на својој територији. Медијски „рат” дешавао се у етру радијским програмима намењеним слушаоцима у иностранству, емитовањем програма на различитим језицима и/или ометањем пријема тих програма на сопственој територији; такође и контролом увоза и дистрибуције новина и других штампаних публикација из иностранства. Међутим, „Када је Оси (грађанин Источног Берлина), захваљујући параболочној антени пречника педесет до седамдесет сантиметара ухватио западнонемачки еквивалент програма *Ginjol Info* преношен преко једног од многобројних репетитора луксембуршког система *Astra*, и светски КГБ је остао беспомоћан” (Бал, 1997: 19).

Остављајући по страни једнострану метафору о „светском КГБ”, као синониму за неконтролисану арканску моћ која контролише не само јавно него и приватно комуницирање (после афера *Викиликс* и *Сноуден*, данас би се могла употребљавати и метафора о „светски свемоћној НСА”), у овом запажању битна је идеја да је са могућношћу глобалног емитовања и пријема телевизијских програма започета глобализација масовног комуницирања, а са медијцентричног становишта и епоха глобализације и глобализма у којој данас живимо. Са тог истог становишта, могло би се тврдити да је распад биполарног политичког поретка у свету, ако не као најважнији узрок, онда као један најважнијих, имао могућност глобалног емитовања телевизијских програма. Суштина телевизије је, наиме, да је она визуелно-аудитивни масовни медији. За рецепцију телевизијских садржаја, ма како у процесу декодирања значењски били сужени, посебно у политичком комуницирању, довољна је и сама слика актуелних збивања. Другим речима, језик није примарни услов какве-такве рецепције визуелно-аудитивних порука, што је, узгред буди речено, у све већој мери узимано у обзир приликом обликовања телевизијских садржаја намењених глобалној телевизијској публици јер, како је одавно примећено, телевизија омогућава „рат икона (...) спирање колективног лица сопственог такмаца” (Меклуан, 1971: 409). Зенит таквог глобалног значаја телевизија достиже крајем осамдесетих и почетком деведесетих година прошлог века (рушење Чаушеска у Румунији, пад Берлинског зида, Први заливски рат...).

Већ увелико позициониране, поменуте, али и друге глобалне телевизије са Запада, од тада функционишу као једини медијски тумачи стварности у свету, нудећи једну и, веома дуго, безалтернативну слику те исте стварности, симулирајући могућност избора из „мноштва истог”.

Како су то чиниле и и чине?

Из политичког угла посматрано, увек у интересу држава у којима су настале, будући да „систематски фаворизују слику стварности виђену из перспективе највидљивијих ешалона политичких, економских, културних и других елита” (Roshco, 1975: 47). Стога, либерални постулат да је слобода масовних медија могућа само ако су ти медији у приватном власништву, одавно је од многих истраживача и теоретичара масовног комуницирања (наравно, не од свих и, посебно, не у друштвеним и комуникационим праксама тзв. демократских земаља) одбачен као форма која не препознаје суштину. „У ширем контексту развијених земаља уопште (...) постоји прилично тесна повезаност медија, државе и актуелне владе. Једва да се и поставља питање да ли америчким вестима руководи америчка спољна политика” (Лоример, 1998: 164).

Из угла продукције телевизијских садржаја – коришћењем различитих техника медијске манипулације чији је циљ да сопствене програме представе као, најпре, веродостојно „огледало стварности” у којима се она, затим, објективно и аксиолошки неупитно интерпретира. У то се могло веровати, и највећи број рецепијената изложених глобалним западним телевизијским програмима је и веровао, само дотле док се таква алтернатива, на глобалном плану, није појавила. А онда се испоставило да је реч о искривљеном огледалу, чију слику представљају произведени, а потом политички пристрасно интерпретирани догађаји.

Овде ће као пар, из спектра могућих, примера бити узето извештавања британског Би-Би-Си Ворлд сервиса у време агресије НАТО пакта на СР Југославију (1999). Примењујући методолошке премисе студије случаја³, јер други метод би изискивао много више простора, постаје белодано да је ова телевизија (као, уосталом, и највећи број западних глобалних телевизија) била део ратне машинерије војног савеза чији је смисао постојања управо у том противправном и неправном рату показан у правом, агресорском светлу. Нажалост не једини и не последњи пут. Покушај да се понуди и истина друге стране завршен је бомбардовањем РТС-а и убиством шеснаесторо запослених у овој медијској кући, уништавањем 36 њених одашиљачко-антенских систе-

---

³ Студије случаја омогућавају повезивање теоријских концепата и емпиријских чињеница, будући да „пружају прилику за повезивање факата и концепата, стварности и хипотеза” (Wieviorka, 1992: 160).

ма, али и онемогућавањем сателитског емитовања програма српске телевизије одлуком борда директора ЕУТЕЛСАТ-а, чији је оснивач и деоничар, са унапред плаћеним закупом линија, био и – РТС, што је још једанпут потврдило тезу да су масовни медији у савремености, увек када је то потребно, специфична и делотворна врста оружја. О томе је писао и Патрик Слоан (*Patrick Sloan*), новинар магазина „Њуздеј” (*Newsday*): „...од медија је још једном (приликом НАТО агресије на СРЈ – напомена М.М.) затражено да прескоче суштинске чињенице из шуме лажи и полуистина које су сејали (амерички) владини манипулатори, из којештарија које су износили на брифинзима у Бриселу (...) и тајним састанцима у Пентагону”⁴.

Први пример.

Током 78 дана бесомучног бомбардовања СР Југославије, које немерљиво надмашило нацистичко бомбардовање српских градова у Другом светском рату, Би-Би-Си Ворлд сервис био је ништа друго до пропагандна машина британске владе и штаба НАТО. У емисијама вести које су престизале један другу успостављен је персуазивни образац који гледаоцима није остављао ни мало простора за било какву упитаност. Њихова шпица је почињала снимцима мноштва деце, жена и старца на снегом покривеној непознатој планинској врлети; настављана снимцима припадника Војске Југославије и српске полиције који пуцају на невидљивог противника; затим су следили снимци порушених и запаљених кућа, као и лешева цивила чији су идентитет и егзекутор непознати; потом су се видели снимци лансирања пројектила са бродова у Јадранском мору и узлетање авиона са аеродрома у Авијану; и, на крају, гледаоци су могли да виде дигитализовану верзију успешног погађања одређеног циља у Србији, али без аутентичног снимка тог циља и евентуалних жртава. У тридесет секунди, колико је трајала ова визуелно-звучна порука, током рецепције она је драматичном музиком и тзв. монтажом брзих резова изазивала снажан чулни надражај, будила емоције призорима патње и бруталности и рационално усвајање имплицитне интенције садржане у њеној симболској структури, тј. конотативно значење као доминантно – да је агресија на СР Југославију оправдана. Дакле, пре него што је гледаоцима била саопштена иједна информација „дневни ред” је утврђен: Србе треба бомбардовати до последњег.

Други пример.

И сами садржаји емисија представљали су класичну ратну пропаганду у којима се најдаље отишло у специјалној (ауторској) емисији

⁴ Према: *Политика*, 11.7.2000.

„Убијање на Косову” (*Killing at Kosovo*), која је реализована 30. априла 1999. године. Шпица: мапа Космета у пламену из којег се полако помаља намрштено лице председника СРЈ Слободана Милошевића. У емисији говоре сви, осим оних са друге стране – Срба: командант НАТО, силоване Албанке којима се не виде лица, али добро, упркос узбуђењу, говоре енглески, сведоци масакра који као доказ нуде цртеж на коме се види пут, квадрати који симболизују куће у селу и велико „X” где се, наводно, десио масакр жена, деце и старца; и опет се из пламена помаљају намрштена лица државних званичника и војних команданата. И затим, у осталим деловима програма, конференције за новинаре у Штабу НАТО, на којима се без икакве резерве износи саопштења о десетинама хиљада побијених и протераних цивила албанског порекла.

Скицрани манипулативни образац, имајући у виду његову делотворност, понављан је потом у различитима варијацијама, од Ирака и Авганистана, све до Сирије и Украјине.

Међутим.

Данас: „Питање више”

На иницијативу тадашњег руског министра информација Михајла Лесина (*Михаил Юрьевич Лесин*) и Алексеја Громова (*Алексей Алексеевич Громов*), портпарола руског Председника, почетком децембра 2005. године покренут је целодневни телевизијски програм Русија данас на енглеском језику, „сличан Си-Ен-Ену (...) нудећи комбинацију међународних вести 'из руске перспективе' и домаћих вести” (*Osborn, 2005*). Уз помоћ Владе Руске Федерације формирана је, најпре, Аутономна непрофитна организација „ТВ Новости” (*Автономная некоммерческая организация „ТВ Новости”*) у чијем окриљу је стартовало емитовање новог глобалног телевизијског програма. Наиме, преко Федералне агенције за штампу и масовне комуникације Русије (*Федеральное агентство по печати и массовым коммуникациям России*), регулаторног тела подређеног Министарству комуникација (*Министерство связи и массовых коммуникаций Российской Федерации*), обезбеђен је буџет од 30 милиона долара за покретање целодневног програма, најпре само на енглеском језику, и исто толика сума за емитовање у првој години. Половина суме потиче из државног буџета, а половину је инвестирала неколицина комерцијалних банака и великих руских компанија (*Knobel, 2005; Painter, 2006*). Запослено је око 300 новинара, а за главног и одговорног уредника постављена је Маргарита Си-

монијан (*Маргарита Симоновна Симоньян*), у то доба, са њених 25 година, свакако најмлађи уредник једног глобалног телевизијског програма.

Деценија након оснивања протекла је у врло динамичном развоју, која је овај телевизији данас обезбедила позицију најзначајније алтернативе глобалном медијском једноумљу. Или, како је то нагласила Симоновијанова, „Ми нудимо алтернативу мејнстрим гледиштима” (према Harding, 2009).

Покренути су, најпре, програми, осим на енглеском, на арапском и на шпанском језику: Русија Ал-Јум (арапски: Русија данас) 2007. године и РТ Актуелидад (шп. *RT Actualidad*: РТ Присутан), две године касније. Покренут је, затим, посебан програм само за гледаоце у САД – РТ Америка 2010, као и 2011. године РТ Документарни, на енглеском и руском језику. Сваки покренути програм одмах је имао свој веб-сајт, доступан на рачунару или мобилном телефону, са растућом популарношћу на најкоришћенијем звучно-визуелном интернет-сервису „Јутјуб” (енгл. *You-Tube*), на којем Русија данас има и посебан канал од 2006. године (<https://www.youtube.com/user/RussiaToday>). На тај начин практично је формирана глобална медијска мрежа, која користи све могућности телевизије, као најмоћнијег масовног медија, и све могућности њене конвергенције са новим медијем, глобалним системом компјутерских мрежа – интернетом.⁵

Произведени медијски садржаји посредују се терестријално у САД (4 канала) и Великој Британији (1 канал), а широм света коришћењем 30 сателита, 500 кабловских и мноштва тзв. ај-пи-ти-ви (енгл. скр. од *IPTV/Internet Protocol Television*: интернет-протокол телевизија) оператера широм света. Тако доспевају до 650 милиона гледалаца у више од 100 земаља света, а гледа их 28% претплатника на неки од кабловских дистрибуционих система (КДС) у свету, укључујући и гледаоце у 2,8 милиона хотелских соба које су прикључене на неки КДС. Чак 85 милиона Американаца, углавном младих људи и интелектуалаца, гледа програм РТ Америка. Медијски садржаји производе се у централи у Москви и студију у Вашингтону (РТ Америка), припрема их хиљаду

⁵ Једна од последњих иновација је посатваљање банера „Рашапедија” (енгл. *Russiapedia* – <http://russiapedia.rt.com/>), чије је име очигледна парафраза отворене енциклопедије на интернету – „Википедије”. Истина, у овој енциклопедији није могуће допуњавати и мењати текстове, али она нуди, није претерано рећи, нограничени број информација о Русији, поређаних по енглеској абедици. Образложење је дато на њеној првој веб-страници – разградња преовлађујућих стереоптипа у великом делу света о Русији као „снегом покривеној земљи, домовини вотке, медведа и КГБ-а”. Стварност је, међутим, другачија, јер је реч о чудесној комбинацији „људи, традиције и историје”.

професионалних комуникатора, који су запослени у поменутиим студијима, али и у 22 испоставе у 19 земаља и региона, укључујући Њујорк, Лондон, Пекинг, Париз, Берлин, Багдад, Газу, Каиро... (<http://rt.com/about-us/>). Годишњи буџет ове медијске мреже је до 2011. године повећан на 380 милиона долара (Maczka, 2012).

Техничко-технолошки, програмски и кадровски развој био је праћен промотивном кампањом руске телевизијске мреже у многим западним земљама.

Име телевизијског програма (2009) скраћено је у РТ, са јасном мотивацијом да се елиминишу предрасуде постојећих и потенцијалних гледалаца у свету, посебно на Западу, због чињенице да је реч о руској телевизијској мрежи, које могу изазвати деловање психичког механизма селективног излагања медијским садржајима произведеним у Русији, будући да се: „Људи препуштају таквом масовном комуницирању које је у складу с њиховим гледиштима и интересима. Било свјесно или под свјесно, избегавају материјал противне стране” (Врег, 1975: 24).

Годину дана касније, глобална пи-ар агенција „Мекен Ериксон” (*McCann Erickson*) реализује у Великој Британији веома успешну промотивну кампању ове мреже, под геслом „Питање више” (*Question More*), које од тада постаје званични слоган РТ. Наравно, уз коришћење, на Западу одавно прихваћених техника медијске манипулације. Тако су телевизијске програме, новинске ступце, билборде преплавиле поруке које садрже – питање више. Најфектније од њих односиле су се на америчку спољну политику. У једној, лик америчког председника Барака Обаме (*Barack Hussein Obama, Jr.*) „претапа” се у лик иранског лидера Махмуда Ахмадинежада са питањем више: „Ко представља највећу нуклеарну претњу?” (узгред, постављање оваквих плаката забрањено је на америчким аеродромима); а у другом се западњачки војник „претвара” у талибанског борца са питањем више – „Да ли је терор изазвао само терориста?”.

Али, паралелно са оваквим кампањама у РТ чињени су кораци од седам миља у примени највиших продукционих стандарда у форматизовању програма и њихових сегмената. Свака експертска компаративна анализа визуелног идентитета показује да, када је реч о квалитету телевизијске експресије, не постоји никаква разлика између глобалних западних телевизија и РТ. Наравно, осим, у дефинисању агенде медијских садржаја (McCombs and Shaw, 1977) и начину њиховог коментарисања, где се разлике, треба нагласити, првенствено виде у конотативним значењима порука које саопштавају професионални комуникатори или учесници у програмима. Дакле, у свим аспектима продукције телевизиј-

ских програма РТ се не разликује од било које глобалне телевизије са Запада: почев од шпица, начина реализовања емисија вести, интервјуа и ток-шоу емисија; преко начина извештавања заснованог првенствено на слици и јављању репортера „са лица места”, изгледа и јавног наступа уредника, новинара и презентера, ангажовања експерата из различитих области за коментарисање најзначајнијих збивања; све до коришћења „језика телевизије”, односно комбиновања телевизијског спектакла преношењем одређеног збивања у реалном времену и снимљених сторија, реализације програма засноване на тзв. брзим резovima између временски оптимализованих рубрика и наглашено динамичног структурирања програма у целини.

Томе треба додати и ангажовање, уз доминацију младих новинара, угледних професионалаца из света, који имају харизму „телевизијских звезда”, као што је нпр. Лари Кинг (*Larry King*), вишедеценијски (1980-2010) „телевизијски бренд” америчког Си-Ен-Ена, који у програму руске телевизије за гледаоце у САД има две емисије – „Лари Кинг сада” (*Larry King Now*) и (условни превод) „Политичарење са Ларијем Кингом” (*Politicking with Larry King*). Такође и давање ударних термина људима који су у епицентру глобалног јавног интересовања и телевизијске публике, попут, рецимо, светски најпознатијег узбуњивача Џулијана Асанжа (*Julian Assange*), који реализује серију од 12 емисија у првој половини 2012. године под називом „Свет данас”, интервјуишући личности као што су Хасан Насралах, лидер политичке парамилитарне либанске организације „Хезболах”, или Ноам Чомски (*Noam Chomsky*), један од најугледнијих интелектуалаца у савременом свету и најдоследнијих критичара америчког неоимперијализма.

Резултати техничко-технолошког, кадровског, продукционог и програмског развоја РТ, праћени ефектним промотивним кампањама, су импресивни. На територији САД програм РТ Америка је 2010. године био на другом месту по гледаности страних глобалних телевизијских програма, одмах иза Би-Би-Си Ворлд сервиса, а у великим градовима међу пет најгледанијих телевизијских програма у целокупној телевизијској понуди. (Haider, 2010) У Великој Британији РТ је 2012. године био на трећем месту са 2,5 милиона гледалаца – гледанији од руског програма на енглеском језику били су само Би-Би-Си и Скај њуз. (Laughlin, 2013) И, што је посебно значајно имајући у виду прогресивни раст коришћења новог медија – интернета: у 2013. години телевизијске емисије РТ постављене на „Ју-тјубу” прве, у конкуренцији знатно старијих глобалних телевизија, достижу цифру од милијарду гледалаца. То је аргумент по себи за тврдњу да се у програмима руске телевизије могу видети визулено-звучни садржаји које нико други није објавио, тј. другачија слика стварности.

Реаговања: вербално бомбардовање

Ипак најзначајнији резултат скицираног развоја је прихватање РТ као незаобилазне глобалне телевизије, која се мора гледати (и слушати), ако ни због чега другог, онда да би се видела (и чула) „друга страна”. Из позиције критичког реципијента, објективна слика збивања у свету више није могућа без садржаја које свакодневно нуди РТ. А они се, и у фактографском и у интерпретативном и у интенционалном погледу, у највећем броју случајева разликују од „њуз” (енгл. *news*: вести) и „стори” (енгл. *story*: прича која укључује вредносну интерпретацију) у програмима западних глобалних телевизија. То се могло закључити, после оснивања РТ, већ приликом телевизијског представљања прве кризе глобалног значаја – рата у Јужној Осетији и Абхазији (2008), где је овај догађај био од прворазредног значаја за све, али су западне телевизије вестима са терена и њиховим интерпретацијама стварале „институционалну представу” о Русији као агресору на Грузију, насупрот РТ који је, са многу више успеха, показивао да је рат изазвала Грузија упадом војске на територију Јужне Осетије, што је за последицу имало велики број жртава и избеглица у Русију.

Но, најилустративнији и, том смислу, најбољи је актуелни пример, опет као скица за студију случаја, извештавање из Украјине (2014), када је запаљена зграда Дома синдиката у Одеси и када је изгорело у пожару или погинуло приликом исекања из зграде више од 40 људи. РТ је овом догађају данима посвећивао информативно и интерпретативну пажњу, указујући и сликом и речју да су злочин починили припадници украјинског националистичког „Десног сектора” и радикалне групе из Харкова и Кијева. У исто време у програмима западних глобалних телевизија догађај је релативан, информативно – пласирањем међу вести које нису ударне, интерпретативно – маргинализовањем одговора на питање: ко је изазвао пожар и велики број људских жртава у њему.

Они који су 1999. године бомбардовали Радио-телевизију Србије, они који су то касније политички или „научно” оправдавали, као и сви њихови следбеници, не могу, дабоме, пројектилама, због другачијег приказивања стварности, да сруше РТ. Зато су се определили за вербално бомбардовање телевизијског програма који им, попут злој краљице огледало у бајци о Снежани и патуљцима, деформише слику света креирану по њиховима аршинима на телевизијским екранима широм планете.

У готово свакој „објективној критици” РТ-а полази се од стереотипа да је то само настављена руска пропаганда из совјетске ере, али у новим медијским условима и, у погледу продукционих стандарда, на софистициранији начин „*Правда* је можда отишла, али сада је овде *Русија данас*. Руска пропагандна машина је јача него икад (...)” (Moynihan, 2012) Затим се „критичка анализа” персонализује и повезује са руским председником Путином. „Мада пројекат (покретања РТ – прим М.М.) има корене у Радио-Москви из хладноратовске ере, ипак га је боље објаснити Путиновом опседнутошћу телевизијом. Припадник генерације после Другог светског рата, Путин је, попут његових западних колега, порастао уз телевизију. Као председник узимао је траке информативних емисија на крају сваког дана да погледа како је покривен. За Путина је телевизија била једини начин да преко добију његову поруку уз задржавање пуне контроле над том поруком. (...) Русија данас је замишљена као инструмент меке моћи за побољшање имиџа Русије у иностранству и за супротстављање антируском деловању које је Кремљ видео у западним медијима.” Стога се на питање – „Шта је Русија данас?”, нуди теоријски крајње поједностављен одговор – то је „Пропагандни излаз Кремља који има кризу идентитета”. (Ioffe, 2010) На крају се увек, имплицитно или експлицитно, долази до манихејског закључка да су глобални телевизијски програми са запада „објективни” (sic!), а програми РТ обична руска пропаганда. Врхунац су закључци које поједини аутори (Notham, 2012) стављају, чак, и у наслове: „Немојте да вас заварavaju – Русија данас је ђубре” (?!).

Закључак: мноштво истих и неколико другачијих слика

Овај текст је далеко од тога да да тврди како су програми РТ, у погледу истинитости и објективности, другачији од његових западних претеча. Али слобода јавног комуницирања, на свим нивоима друштвеног организовања, а посебно у савремености на глобалном плану, не „станује” унутар појединачних медијских организација или било каквим границама омеђених медијских система – она је на страни сваког човека појединачно, постоји у његовој слободи избора, а свака могућност избора има за претпоставку постојање алтернативе.

На то је индиректно указао и руски председник Путин, приликом посете РТ-у: „Када смо осмислили овај пројекат још 2005. намеравали смо, увођењем још једног јаког играча на светској сцени, не само да обезбедимо непристрасно извештавање из Русије, већ и да покушамо да

прекинемо англосаксонски монопол у глобалном протоку информација. И чини ми се да успевате у том послу.” (Fisher, 2013)

Управо тако. Деценију после оснивања РТ није једина⁶, али је несумњиво постала најзначајнија телевизијска мрежа која је понудила аутентичан одговор глобалном медијском једноумљу.

Да ли њено постојање и деловање у медијасфери треба довести у везу са процесима очигледне мултиполаризације савременог света у политичком, економском и културном и сваком другом смислу, на супрот претходној дводеценијској униполарности. Изостајање упитника на крају претходне реченице индиректно указује на став аутора овог текста.

Литература:

1. Wiewiorka, Michel (1992): „Case studies: History or sociology?”; in Ragin, C. C. & Becker, H. S. *What is a case? Exploring the foundations of social inquiry*; New York: Cambridge University Press (pp. 159–172).
2. Vreg, France (1975): *Društveno komuniciranje*; Zagreb: Centar za informacije i publicitet.
3. Lorimer, Rolend (1998): *Masovne komunikacije*; Beograd: Klio.
4. Mekluan, Maršal (1971): *Poznavanje opština čovekovih produžetaka*; Beograd: Nolit.
5. McCombs, M. E. and Shaw, D. L. (1977): *The emergence of American political issues*; St. Paul: West.
6. Roshco, Bernard (1975): *Newsmaking*; Chicago: University of Chicago Press.

Вебографија:

1. Fisher, Max (2013): *In case you weren't clear on Russia Today's relationship to Moscow, Putin clears it up* (<http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2013/06/13/in-case-you-werent-clear-on-russia-todays-relationship-to-moscow-putin-clears-it-up/>; приступљено 4. јуна 2014.)
2. Harding, Luke (2009): *Russia Today launches first UK ad blitz* (<http://www.theguardian.com/world/2009/dec/18/russia-today-propaganda-ad-blitz>; приступљено 4. јуна 2014.)

---

⁶ Истина са „другим лицем” такође се може видети и чути у програмима: Ал Џазире (енгл. *Al Jazeera*), латиноамерчкој Теле СУР (скр. од шп. *La Nueva Televisora del Sur*: Нова телевизија Југа) и Кинеској централној телевизији (енгл. *China Central Television*)...

3. Hotham, Oliver (2012): *Don't be fooled – Russia Today is trash* (<http://notsoreviews.wordpress.com/2012/07/20/dont-be-fooled-russia-today-is-trash/>; приступљено 4. јуна 2014.)
4. <https://www.youtube.com/user/RussiaToday>
5. Ioffe, Julia (2010): „What is Russia Today?“, *Columbia Journalism Review* (http://www.cjr.org/feature/what_is_russia_today.php?page=all; приступљено 4. јуна 2014.)
6. Knobel, Beth (2005): *Russian News, English Accent: New Kremlin Show Spins Russia* (<http://www.cbsnews.com/news/russian-news-english-accent-11-12-2005/>; приступљено 4. јуна 2014.)
7. Laughlin, Andrew (2013): *RT Russian news channel goes HD on Sky* (<http://www.digitalspy.co.uk/media/news/a450812/rt-russian-news-channel-goes-hd-on-sky.html#~oH9R70bjpFNPTQ>; приступљено 4. јуна 2014.)
8. Maczka, Marcin (2012): *The Propaganda Machine* (<http://www.neweasterneurope.eu/interviews/320-the-propaganda-machine#http://neweasterneurope.eu/current>; приступљено 4. јуна 2014.)
9. Moynihan, Michael (2012): *Disinformation: „Pravda” May Be Gone, but Now There's „Russia Today”* (<http://www.tabletmag.com/jewish-news-and-politics/90971/disinformation>; приступљено 4. јуна 2014.)
10. Osborn, Andrew (2005): *Russia's 'CNN' wants to tell it like it is* (<http://www.theage.com.au/news/world/russias-cnn-wants-to-tell-it-like-it-is/2005/08/15/1123958007022.html>; приступљено 4. јуна 2014.)
11. Painter, James (2010): *The boom in counter-hegemonic news channels: a case study of Telesur* (https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/fileadmin/documents/James_Painter.pdf; приступљено 4. јуна 2014.)
12. Rizvi, Haider (2010): *Media – Foreign News Channels Drawing U.S. Viewers* (<http://www.ipsnews.net/2010/01/media-foreign-news-channels-drawing-us-viewers/>; приступљено 4. јуна 2014.)
13. *RT* (<http://rt.com/about-us>; приступљено 4. јуна 2014.)
14. *Russiopedia* (<http://russiopedia.rt.com/>; приступљено 4. јуна 2014.)

RUSSIA TODAY (RT):

THE RESPONSE TO GLOBAL MEDIA MINDNESS

Summary: The paper points out the importance of appearance and existence TV Russia Today (RT) in the global mediasphere. The author insists on the fact that until the 2005th year after the establishment of this television, the picture of the world in a global western television programs were one-sided and ideologically impregnated with interests of the most powerful countries of the West. He also points out that programs of RT at present the most important media alternative to institutionalized media presentation events in the contemporary world, because in the programs of RT recipients can see and hear the news and interpretation in the modern

production pattern, which differently show reality as opposed to a global television programs in the western part of the world. The author concludes that the RT in terms of objectivity no different from Western forerunner, but the recipients have the possibility to choose, and the truth of „the other side”, which has always been the essential prerequisites of freedom in public communication.

Key words: Russia Today (RT), global media, media mindedness, media alternative, freedom of public communication